

No. 8.

SO. BOSTON, MASS. 24 GEGUŽĖS (MAY), 1911 m.

"Entered as second-class matter April 6, 1911, at the post office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879".

Metas I.

AMERIKOJ.

Jurinkų viršininkas nu- sizudė.

Washington, 20 geg. — Jung-
tinių Valstijų jurinkų kor-
puso leitenantas Franklin H.
Drees liko atrastas savo na-
muose (110 Second st.) ne-
gyvas. Jis laikė burnoje gazo
triubutę. Kitam vieta bus.

Liepė paleist belaisvius.

Washington, 22 geg. — Ka-
rės skyrius pranešė telegrafu
Kalifornijos skyriaus genero-
lui Taskarui H. Bliss'ui, kad
jis paleistų visus Meksikos
belaisvius, sulaukys už ne-
utraliteto tiesų peržengimą.

Japonija ir Kanada.

Ottawa, 20 geg. — Žmonių
atstovų namas įnešė suma-
nymą, kad būtų išnaudojo ap-
svarstyti atsinešimai Kana-
dos į Japoniją, nes buvusieji
jau paseno. Britanijos Kolumbijos nariai darodinė-
jo, kad jokia sutartis su Ja-
ponija esanti nereikalinga.
Mackenzie's gi karalius daro-
dinėjo, kad tris metus atgal
krasos viršininkas — genero-
las leitenantas pilnai uždrau-
dęs japonų ateivystę, išsky-
rus studentus ir su vaizbos
reikalais atkeliaujančius. Ne-
žiūrint į ginčus rezoliucija li-
ko priimta.

\$10,000 blaivybės plati- nimui.

Portland, 23 geg. — Prane-
šama, kad Metodistų Episku-
palų Bažnyčios Blaivinkų
Draugija paskyrus \$10,000
agitacijos vedimui Maine val-
stijoj prieš įvedimą ten kar-
čėmų. Norima, kad valstijos
konstitucijoj būtų pažymėti
tokie paragrafai, sulgy kurių
Maine valstijoj visai negali-
ma būtų gaut svaiginančių
gerimų.

Sveiką bepročių pripažino.

Pittsburg, Pa., 22 geg. —
James Elliott pripažino, kad
National Erectors Associa-
tion ir jos turimieji šnipai pa-
tįs rengia eksplozijas neuni-
jstų pastatytose namuose,
o paskui eina šnipinėti ir ap-
kaltina, ką nori. James Elli-
ott liko pripažintas protiskai
nesveiku ir liko padėtas į
Allegheny Country Home.

Standard Oil kompanijos byla.

Washington, 22 geg. —
Standard Oil kompanijos by-
loj šiandien pirmsėdžiavo tei-
sėjas Hezel. Apkaltinimų la-
pe randasi 184 paragrafai.
Jie remiasi ant Rockefellerio
kompanijos padarytų vagys-
čių, išvežant kerosiną iš
Olean, N. Y. į Burlington,
Vt. Byla visai panaši tai, ku-
rioj kerosino kompanija (ta-
pat) liko nubausta 29,240,000
dolerių. Dabar manoma nu-
baust Standard Oil kompani-
ją 3,760,000 dolerių.

3 vagius teis.

Atlanta, Ga., 22 geg. — Ry-
toj prasidės bylos nagrinėji-
mas trijų ypatų, apkaltintų
už prasižengimą prieš Jung-
tinių Valstijų įstatymus ir
pasikesinimą ant jų turto.
Kaltinamas Timothy F. Sulli-
van, krasos tarnas, už pavo-

gimą apdrausto paketo, ku-
riame radosi 8,000 dolerių,
pasiųstų iš New Londono
Pirmamjam Tautiskam Ban-
kui. Kitas kaltininkas — tai
J. K. Dunberg, Brocktono
pienius, kuris rašinėjo juod-
rankiškus laiškus, reikalau-
damas pinigų ir grąšindamas
žudymu. Trečias — William
Founsaine yra kaltinamas už
išvogimą Hebronvilles kra-
sos.

Meksikos revoliucija.

Mexico City, 22 geg. — Su-
sirišimas vėl liko atnaujin-
tas. Jis eina arti Mexico
City. Revoliucionieriams pa-
sisekė užgriebt kelis mažus
miesiukus ir valdiškosios
kariūnės pozicijas. Susi-
rėmime arti Cuernavaca da-
lyvavo 11 tūkstančių sukilė-
lių ir apie vieną tūkstantį
valdiškųjų kareivių. Revolu-
cionieriai laimėjo mūšį be
jokių aukų. Mieste Cuerna-
vaca visi valdininkai uždarė
savo raštines ir apleido mies-
tą. Arti jo susitikus 13,000
ar 15,000 sukilėlių ir padarys
užpuolimą.

Revoliucionierių paimtam
mieste Juarez eina derybos
link taikos. Žinios skelbia,
kad prezidentas Diaz ir vice-
prezidentas Corral pasitrau-
kia nuo tarnystės ir ministė-
rijų kabinete esančios duotos
6 vietos revoliucionieriams,
o tik dvi — valdžios šalinin-
kams. Taipgi esą revoliuci-
jonieriai gaus daugiausiai
vietų visose valdymo šakose,
pradedant nuo augščiausių
valdininkų, baigiant papras-
tais miestų valdininkais.
Šiaip ar taip, o revoliucija
jau artinasi prie galo. Ne-
užginčijamu liko faktas, kad
ji pilnai laimės, tik nežinia,
ar mokės sukilėliai atsakan-
čiai pasinaudoti iš savo lai-
mėjimo, nes tankiausiai aš-
trios kovos aukos nueina ant
nieko.

6 nigerius pakorė.

Lake City, Fla., 22 geg. —
Apie tuziną vyrų, apsirengu-
sių valdininkų rūbais, atėjo į
vadinamąją Country Jail ir
pareikalavo, kad išduotų 6
nigerius, kurie sėdėjo kalėj-
me už prasikaltimus baltvei-
džiams. Jiems liko išduoti
nigeriai, kurie ūmu laiku at-
sidūrė ant medžių šakų.

Netikęs pienas.

Washington, 22 geg. — Agri-
kultūros skyrius svarsto ine-
simą, kaip sustabdyti sutai-
syto į dežes pieno pardavinė-
jimą. Tą pieną gaunate po
vardu "condensed milk".
Daktaras Wiley sako, kad
tokio pieno fabrikantus reik-
tų nubausti, nes tūkstančiai
vaikų nuo jo miršta, nes
tokis pienas esąs nemaisting-
as, vaistų pilnas ir ne-
svarus. Jis tvirtina, kad
nuo jo ir suaugę žmonės grei-
tai apserga, ne tik maži kū-
dikiai.

Policijos viršininką nu- baudė.

Salem, Mass. — Čia polici-
jos viršininkas liko nubaus-
tas 25 dol. už mušimą mo-
ters. Ponia Marė Barror tei-
sme skundėsi, kad policijos
viršininkas McGiauffin atė-

jęs į jos namus, paėmęs jos
dvylikos metų mergaitę ir
vedęs laukan. Barror paklau-
sus, kaip jis gali vest, jei pa-
liepimo(warrant)neturi. Tu-
omet policistas pradėjęs mote-
rį stumdyt ir mušt.

Lošikai susipešė.

Uniontown, Pa., 23 geg. —
Sunshine Coke Works No. 1
lošta iš pinigų. Lošikai su-
sipyko ir pradėjo peštis. Vien-
nas liko užmuštas, kitas —
pavojingai sužeistas.

Nigerį pakorė.

Crawfordsville, Ga., 22 geg. —
Nigeris Joe Moore prisipa-
žino užmušęs fermerį Henry
Googherį. Subatos nakčia
atėjo vienas žmogus, išėmė
jį iš kalėjimo ir pakorė ant
medžio šakos.

225 kiniečiai užmušti.

Eagle Pass, Tex. 22 geg. —
Susirišime mexikiečių su
kiniečiais krito 225 kiniečiai
mieste Torreon. Kinijos pa-
siuntinis Washingtonė gavo
apie tai žinią ir padarė už-
klausimą Meksikos valdžiai.
Jei Meksikos valdžia neapsau-
gosi Kinijos žmonių gy-
vastis, tai būsiąs peržengtas
neutralitetas ir Kinijos vald-
žia galinti įsikišt į Meksikos
reikalus arba pareikalausian-
ti, kad Jungtinės Valstijos
gintų Meksikoj ateivių gyvas-
tį ir savastį. Čia matos vėl
kokia-tai slapybė, kuri daro
vis platesnius kelius Jungti-
nėms Valstijoms prašalint
Diazo galybę Meksikoj. Ar tik
nebus kokia-nors slapta
ranka surengus ir šią sker-
dynę?

Pavogė 16,000 dolerių.

New York, 23 geg. — Du
apsimaskavę vyrai įėjo į vie-
nų lošikų namą ant Seštosios
ave., arti 59-tosios gatvės, ir
parodė revolverius, liepė pa-
kelt namo savininkams ran-
kas. Jiems pasisekė pavogt
apie 16,000 dolerių, kuriuos
buvo pralošęs vienas vaizbū-
nas. Tame name ir 3-se ki-
tuose ant tos pačios gatvės
kas diena areštuojami loši-
kai už muštynes ir kitokius
prasizengimus. Manoma, kad
apsimaskavusieji vyrai buvo
lošikų darbininkai.

Dar areštuotas.

Los Angeles, 23 geg. — Čia
liko suimtas J. Connors; pri-
skaitomas jis prie kaltininkų,
padėjusių dinamitą po
"Los Angeles Times" rašti-
nės. Ketinama dar kelis
žmones areštuoti.

Nauja dirbtuvė.

Brocktone ketinama ati-
daryt naują čėverykų dirb-
tuvę, kur būsią priimti keli
simtai darbininkų.

Nušovė už papirosus.

Charlestown, Mass. — Gir-
tas karo konduktorius įėjo į
krautuvėlę ir prašė papirosų.
Krautuvninkas reikalavo už-
mokėt. Konduktorius taip
užsispyrė, kad pats užėjo už
stalo ir pradėjo imt. Kada
krautuvninkas stūmė jį, tad
jis leidosi mušt. Krautuvni-
kas ištraukė revolverį ir šo-
vė du sykiu. Kitas vaikinų-
kas kokių-tai būdu taipgi li-
ko nušautas. Konduktorius
dar spejo nubėgt į karėmą
ir pasimirt.

UŽSIENYJ.

Laukiamas didelis streikas.

Londonas, 20 geg. — Juri-
ninkų ir ugnagesių unijos
Londonė prezidentas prane-
kad nuo rytojaus prasidės
jurinkų ir ugnagesių strei-
kas, kuriame dalyvaus 135,
000 žmonių. Streikas keti-
namas tęsti bent 18 mėne-
sių. Jis apims visas svar-
biausias pasaulio prieplau-
kas. New Yorke unijos va-
dai taipgi darbuojasi, kad
išvest rytų darbininkus į
streiką. Ant laivo "Maure-
tania" mes darbą 800 darbi-
ninkų. Bus sustabdytas dar-
bas ir ant kitų 60 Britanijos
laivų. Kur tik pasirodys ant
laivo Britanijos (Anglijos)
vėliava, ten bus metamas
darbas.

Prastai atsiveikino.

Londonas, 20 geg. — Šian-
dien po pietų buvo gana kei-
sta scena ant stoties "Victo-
ria", kada karalius Jurgis
atlydėjo iš rūmo Vokietijos
imperatorius su jo žmona. Ka-
da Jurgis važiuo ant stoties,
tad jis taip balsiai kalbėjo
su kaizeriu, jog nuolatos plo-
jo delnais, kas vokiečiui ne-
patiko. Kaizeris nusikreipė
į kitą pusę ir ėmė kalbėtis su
lordu Lonsdale. Tuomet ir
Jurgis atsuko savo užpakalį
kaizeriui ir ėmė kalbėtis su
Connaughto kunigaik-
ščiu. Ant stoties kaize-
riai įžengė į vagoną, o Jur-
gis net atsiveikint su jais
neįėjo. Stovėjusieji ant plat-
formos karaliečiai traukė pe-
čiais ir tylėjo.

Dar vienas amatas.

Berlynas, 20 geg. — Vokie-
tijos kaizeris Wilhelm II, tas
kaizeris, kuris užsiima vis
naujais ir naujais amatais,
dabar liko piršliu. Jis nori
supiršti Vokietijos princą
Viktoriją Loise su Valakų
princą, kurį net į svečius pas-
save užsikvietė ant šio ru-
dens.

Kaip pailgint amžių?

Berlynas, 22 geg. — Bulga-
rijos ūkininkai daugiausiai
maitinasi surūgusiu pienu ir
manoma, kad todėl jie ne-
miršta taip greit, kaip kitų
šalių ūkininkai. Garsusis e-
lektros tirinėtojas ir žinovas
Edisonas sako išradęs būdą
pailginti žmogaus amžių iki
150 metų ir jis pats nemano
jaunesniu mirti. Prūsijoj
(miestelyj Chermoschet) gy-
vena taip vadinamas "Senis
Bopell", kuris turi 105 me-
tus, ir sako valgas tą, kas
tik patinka.

D-ras Kukus nepriimtas.

Londonas, 22 geg. — Vau-
devillių agentai norėjo su-
teikt daktarui Kukui darbą
ant scenos, kur jis būtų per-
sirėdęs meškos kailiais ir pa-
sakojęs, kaip jam nenusise-
kė atrast šiaurinio žemgalio,
vienok visi Londono teatrų
savininkai atsakė, kad čia
publika visai prastai mano
apie Kuką, todėl mokėti jam
bent 1,000 dolerių už darbą
neapsimoka.

Karės ministeris žuvo.

Paryžius, 22 geg. — Karės
ministeris liko užmuštas, o
ministerių pirmininkas ir ke-
li kiti valdininkai — sužeisti
orlaiviu, pasiryžusiu lėkti iš
Paryžiaus į Madridą.

110 mylių į valandą.

Paryžius, 22 geg. — Fran-
cūzijos armijos leitenantas
Fequont lėkė orlaiviu iš
Mourmelons į Rheims, pada-
rydamas 110 mylių į valandą.
Tai pirmas tokis orlaivio grei-
tumas.

Areštuota už ilgas spilkas.

Geneva, 22 geg. — Naujos
tiesos, kurios liko užtvirtin-
tos Badeno vyriausybės, lie-
piai žandams areštuoti visas
tas moteris, kurių spilka bus
išsikibus daugiau negu colį iš
kepurės. Beabejonės, žan-
dai turės nešiotis mieras,
kad ištirt, jog nemažiau kaip
per colį išsikibus spilka.

Geros įėjgos Anglijoj.

Londonas, 23 geg. — Par-
lamentariskos atskaitos ro-
do, kad Anglijos karalystėj
randasi 10,300 žmonių, ku-
rie turi kas metai gryno pel-
no mažiau kaip po 25,000
dol. Mokesčių nuo tų žmo-
nių surinkta laike 1910 metų
650,000,000 dolerių.

Filipiniečiai nenori daug ponų.

Manila, 23 geg. — Filipinie-
čių laikraščiuose pasirodė
straipsniai, kuriais griežtai
pasmerkiama paduotoji į Wa-
shingtono atstovų namą re-
patriko. Kaizeris nusikreipė
į kitą pusę ir ėmė kalbėtis su
lordu Lonsdale. Tuomet ir
Jurgis atsuko savo užpakalį
kaizeriui ir ėmė kalbėtis su
Connaughto kunigaik-
ščiu. Ant stoties kaize-
riai įžengė į vagoną, o Jur-
gis net atsiveikint su jais
neįėjo. Stovėjusieji ant plat-
formos karaliečiai traukė pe-
čiais ir tylėjo.

Buvusis būrų vadas Londonė.

Londonas. — Gener. Botha,
kuris vedė būrus prieš An-
gliją anglų ir būrų karė, ir
kuris dabar yra Jungtinių
Valstijų pirmininku Pietinėj
Afrikoj, atvyko čia, kad at-
silankyt karališkioj konferen-
cijoj, kuri prasidės šią savaitę.
Publika sutiko seną bū-
rų vadą ir kareivį už laisvę
su dideliu linksmumu ir sim-
patijos išreiškimu. Net ir
valdžios šalininkai priėmė jį
karštai.

Jungt. Valstijų laivynas Anglijoj.

Denver, 22 geg. — Keturi
milžiniški Jungtinių Valstijų
laivai sustoj vieną Danijos
prieplaukoj. Jie atplaukė į
čia su tikslu dalyvaut Angli-
jos karaliaus Jurgio vainika-
vime. Jie greitai sugrįžė
vėl į Anglijos prieplauką.

Amerikos vagis.

Londonas, 22 geg. — Ame-
rikos vagis pavogė bragne-
mą už 7,500 doler. nuo Har-
fordo sūnų, laikančių krau-
tuvę Pall Malloj. Tris ame-
rikonai pasisamdė viešnamų
butus, kur buvo apsisostę
vienas Amerikos plieninis
magnatas (Morganas?). Du
nuėjo į brangmenų krautu-
vę. Vienas jų persistatė plie-
ninio magnato sekretorium ir
pranešė, kad jis atėjęs išrinkt
brangmenų jo pono pačiai.
Liko pasiūstas tarnas iš krau-
tuvės su užsakytom brang-
menom ir viešnamj. Men-
masis sekretorius nuvedė tar-
ną į rūmą, kur sėdėjo neva
magnatas. Ten ji surišo ir
pasodino į tamsų rūmą, o pa-
tis išbėgo.

RUSIJOJ.

100 žmonių sužeidė or- laivis.

Odesa, 22 geg. — Praneša-
ma iš Kursko, kad ten nu-
kritęs didelis orlaivis ant
žmonių būrio. Liko sužeista
100 ypatų, 5 žmonės liko vi-
sai užmušti.

Bylos atbalsiai.

Kada O'Brieno de Lasi ir
Pančenko byla pasibaigė ir
jie buvo nuteisti, tai pasta-
rieji padavė senatui skundą,
prašydami panaikinti dėlei
kai kurių priežasčių teismo
nusprendimą. Bet tečiau se-
natas teismo nutarimą pa-
tvirtino.

Kova su maru.

Kirgizijos tirlaukiuosna iš
Peterburgo siunčiama dvi
kuopi gydytojų ir jų pagel-
bininkų ištirti maro priežas-
tis. Reikia pastebėti, kad
Kirgizijoje, ypač Astracha-
niaus rėdyboje, tankiai ser-
gama ir mirštama maru.

Areštai.

Maskvoje areštuota slapta
tautininkų socialistų revoliu-
cionierių organizacija ir
slapta socialdemokratų ku-
opa, kuri ruošėsi prie rinkimų
atstovų į fabrių gydytojų
susivaižiavimą.

Areštuoti 6 gydytojai, iš-
rinkti nuo darbininkų į gy-
dytojų susivaižiavimą.
Kronštado policijai buvo
pranešta, jog tarp jurinkų
(matrosų) gyvuojanti slapta
karškoji socialistų-revoliuci-
jonierių kuopa.

Policijai padarius kratą pas
vieną žmogų, rasta tos kuopos
svarbus raštai ir adresai.
Tą pačią dieną dar areštuota
18 žmonių, įtariamų prigulė-
jime prie minėtosios kuopos.

Peterburge ir-gi daromos
kratos ir areštai.
Abelnai imant, pastaruoju
laiku, artinanties gegužės
pirmai dienai, po visą Rusiją
padaryta daugybė kratų ir
areštų.

Tikras pirklys.

Odesoj areštuotas pirklys
X, kuris savo žmoną parda-
vė į Egipto paleistuvystės
namus.

Nelaimingoji moteriškė be-
veik ištisus metus išbuvo pa-
leistuvystės namuose; ište-
nais pasiiliuosavus pagrižo O-
deson ir pranešė apie tai po-
licijai.

Paaiškėjo, jog jis seniai
užsiima pirklyste gyvomis
prekėmis.

Streikas.

Ekaterinburge fabriko ad-
ministracijai atsisakius už-
mokėti už pusę atidirbto mė-
nesio, sustreikavo 1000 dar-
bininkų.

Po pasikalbėjimo su fabri-
ko administracija 100 darbi-
ninkų sugrįžo prie darbo, ki-
ti visi paliausuoti.

Užmušė žemargį.

Gvirašio (Tifliso gub.) baž-
nytkiemj rastas užmuštas
žemargis. Nuo jo paimta
šautuvas ir 50 patronų.

Dingo su 18,860 rublių.

Odesos krasos (pačtos) či-
naukininkas pavogė iš krasos
paketa su 18,860 rb. ir dingo.

LIETUVOJ.

VIŠAKIO RŪDA (Ma- riampolės pav.).

Balandžio
23 d. per atvelykį, kada žmo-
nės, jau atlikę bažnyčioje,
pradėjo skirstytis, vietiniai
du žemsgariai, būdami jau
pusėtinai girti, ėmė žmones
kapoti su kančiais, su kar-
dais ir iš revolverių šaudyti.
Taip tie policistai įniršo, kad
visai nekaltus žmones, ramiai
stovinčius ar einančius, be
gailesčio mušė.

O prasidėjo dėl to. Žem-
sargys Kniazėvas girtas ir
svyruodamas varė namo vi-
sai ramiai stovinčius gatvėj
vyrus ir vieną su kumščio-
mis parmušė ant žemės. Tas,
atsistojęs, pagriebė žemsar-
gį ir trenkė, o da čia kas tuo-
jau žemsgariui sudavė. At-
bėgo kitas žemsgargys — Ba-
nrauskas, taipogi girtas, ir
abudu neradę tų, kurie Kni-
azėvui vedą sukruvino, pra-
dėjo visus kitus nekaltus
žmones kapoti ir iš revolve-
rių šaudyti. Keletas vyrų bu-
vo sumušti ir su žaizdom gal-
vose, o vienam ausj kiauurai
peršovė ir į koją kulka įvarė.
Žiūrėsim, kas bus pakaltin-
tas. Alinės buvo atdaros.
J. Sipaila.

RENAVA (Telsių pav.).

Kumečių padėjimas. Nau-
jas Renavos dvaro užveizda
sumanė geresnį būdą, kaip
suvaldyti kumečius — darbi-
ninkus. 1911 m. aniems su-
manė tokius kontraktus. Da-
bar turi būti po užduočių.
Jei norėsi pirmiau laiko at-
stoti, užveizdos neklausys,
kitus panašius darbus dary-
si, tai turės 25 rb. pabaudos
mokėti. Jei rūkys užgin-
tame (užveizdos) laike, mo-
kės pabaudą. Jei arkliarai
pats sulaužys padargus, tai
mokės pabaudą, kiek pa-
skirs užveizda. Žinomas
daiktas, kontrakte yra ir ku-
mečių parašas.

MOSĖDIS (Telsių pav.)

— 26 kovo "vibornieji" per su-
sirikimą nutarė, kad visos
alinės ir karčiamos šventomis
dienomis būtų uždarytos. Pri-
žiūrėti, kad aludininkai tin-
kamai pildytų nutarimą, pa-
skirta keletas vyrų.

Nutarimas jau paduotas
užtvirtinti gubernatoriui.

NIEDZINGĖ (Trakų pav.)

Niedzingės parapijonis, ap-
skritai sakant, mokslo nau-
dos dar nesupranta. Daugu-
ma tėvų trukdo savo vaikus
moksle. Vyriausybė per val-
ščiaus susirinkimus dažnai
siūlo naujas mokyklas. Bet
apie tai valstiečiai nė kalbėt
žemiečių viršininkui neduo-
da. Mat, dauguma pavydi,
kad vaikai daugiau už tėvus
žinotų. Tokios nuomonės ne-
prisilaiko tik Burokraiščio
kaimas. Ten mokama netik
maži vaikai, bet ir didelės
mergaitės.

Užsirašykite "LAISVĖ"

Kaina metams \$1.50.

Siųsdami pinigų arba turėdami ko-
kį reikalą, kreipkitės šiuo antrašu:

"LAISVĖ"

242 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Šalin žvėriškumas!

Buvo laikai, kada ištvirke rymiečiai susirinkdavo tūkstančiais žiūrėti, kaip didžiųjų išvartieji gladiatoriai ant cirko arenos užmušdavo vienas kitą. Publika plojo delnais, švilpė ir rėkavo, matydama tokią sceną. Mėsą gadinę vadina barbarų gadyne.

Buvo laikai, kada laukiniai žmonės pririsdavo drūtą vyrą prie stulpo bei medžio, užkurdavo po jo kojų laužą ir bėdydavo jį peiliais, šokinėdami aplink. Jie žiūrėjo, ar jis įstengs pasiliusuoti ir ar atlaikys skausmą.

Buvo laikai, kada žmogų įmėsdavo prie žvėrių ir su įsitempimu tēmijo, kuris katrą įveiks.

Paskui tas žvėriškumas liko perneštas prie gyvulių ir paukščių.

Ne vienam gal yra tekę matyti, kaip dar ir mūsų dienoje ištirkėliai paleidžia karvelius ir šaudė j juos. Seniau šitokis šaudimas skaitėsi dideliu pasilinksminimu. Daugelis nelaimingų paukščių nelikdavo išsėję nušautais ir kankinosi, kol numirė.

Kiek toliau, pradėta buvo Anglijoje užsiundyti šunį ant jaučio. Atsitikdavo vienas iš dviejų: ar jautis šunį subėgdavo, ar šuo jautį sukančiodavo.

Dar neišėina mums iš atminties gaidžių mūšis, kurį taip mėgo amerikoniai. Suleidavo du gaidžius, kad jie vienas kitam akis iškapotų, plunksnas išrautų, nusikruvintų. Publika žiūrėjo į tai su entuzijazmu. Jai buvo linksmas matyti liejantis kraują.

Visi viršmėniti "pasilinksminimai" atgyveno savo amžių, liko uždrausti įstatymais. Tik girtuokliai ir pasileidėliai juos atkartoja dar slaptose vietose užganėdiniui savo žvėriškų jausmų.

Civilizacija apgynė silpną sutvėrimą lygiai su drūtu.

Mums yra žinoma, kad senovės pasenės ir silpnas žmogus neturėjo jūr detis. Jei jis buvo aklas, šlubas, berankis, tai visai turėjo badauti, nes medžioklei, kuri anuoje laikuose buvo viešpatavanti, jis netiko. Nestebėtina, kad tuomet silpnus, nesveiką ir pasenusius žmones žudėdavo. Net tėvai nesigailėjo nužudyti savo mergaites. Tuomet gyventi tiko tik drūti, sveiki ir kantrūs žmonės.

Civilizacijai pakilus ant augštesnio laipsnio, silpni ir nesveiki taipgi atranda atsakantią prieglaudą gyvenime. Jau jie neprivirsti badauti, vargti ir nereikia jų žudyti. Jau ir aklieji, ir nebliebi, ir kurčiai, ir berankiai neša draugijai naudą, nes randasi ir jiems parankūs darbai.

Bet šio civilizacijos gadinė, kada tėvams uždrausta liko atimti nuo savo vaikų pastariesiems reikalingus pinigų, kada įstatymai draudžia rengti žvėrių, gyvulių ir paukščių imtynes, nėra draudžiamos žmonių imtynės ir joms atimtinėjimas nuo kito jo turto. Juk yra dar valstijos ir Jungtinės Valstijos, toji labiausiai civilizuotoji šaly, kur leidžiama net kumsčioktis. Ateina vienas žmogus mušti kito, ateina jis skaudinti, sukrivinti ir pusgyvį parvesti ant aslos. Tokių muštynių rengėjams leidžiama išgarsinti, kad du žmonės ar daugiau eis žvėriškai mušt

vienas antrą. Ir publika tūkstančiais eina žiūrėti. Moka mėsą žangos net po kelias dešimtis dolerių, kad tik pamatyt, kaip žmogus žmogų muša. Tikrinu, kad tas, kuris moka kelis dolerius žangos, kad pamatyt imtynes, atsakyty duot nors kelis centus savo broliui.

I kokią operą nesusiurenka tiek publikos ir nemoka tiek daug žangos, kaip į imtynes ir cirkus, kur žmogaus sveikata ir gyvastis randasi nuolatiniame pavojui. Susirinkusioji publika su didžiausiu įsitempimu tēmija, kuris katrą įveiks, o paskui ploja delnais ir gatava nešiot ant rankų įveikėją. I kokią sceną perstatymą neatsineša žmonės taip jautriai, kaip į žvėrišką muštynę ir imtynę.

Paskui imtynių, muštynių ir išlošimo turto nuo kito atsitikimai yra perstatomi kruatinčių paveikslų teatrui, kur atsilanko tūkstančiai vaikų. Nevėltui "Laisvės" redaktoriui, kaip ir daugeliui kitų, tenka kas diena matyti vaikus besikumsčiuojant ir besimant ant gatvių. Yra tai pamėgdžiojimas matyto teatroje ir girdėto nuo suaugusių. Nestebėtina, jei tokio atmosferoje auklėjamoji žmonija susideda iš narių, pasiryžusių, pirmajam pragai atsitikus, vienas kitą sumušti, paniekinti, apgavingu būdu atimti kito turtą ir t. t. Nestebėtina, kad vaikai bėga iš namų ir keliauja pasižiūrėti muštynių. Nestebėtina, kad ir suaugę vienas kitam galvas skaldo.

Ir kyla tuomet klausimas, kuomi mės skiriamės nuo laukinių žmonių, kurie šokinėję su kruviniais peiliais aplink įveiktąjį ir jautė užsiganėdinimą?

Daugelis idijotų dar tiki, kad kitą sumušti, įveikti, apgauti reikią pasiegti "vyriškai". Randasi net tėvų, kurie panašiai mokina savo vaikus. Vietoj to, kad pamokinti, kaip apsaugoti silpną, mokina jį nuskrauti. Smarkiais vadinami tie vaikai, kurie įveikia kitus, kurie pasidavę yra brutaliskam tėvų mokiniui.

Kada ateina nedėldienis, tad tėvai kalba vaikui apie Kristų, kuris liepė pakisti antrą veidą, kuomet gavai per vieną, o paskui sako savo vaikui, kad jis kirstų kitiems vaikams per nosį. Ar gali būt kas labiau priešreligiško, kaip gundimas kitą mušt, skriaust silpną, pavartot prievartą prieš kitą? O juk tie patys religiškieji žmonės mokina savo vaikus elgtis brutaliskai.

Nėra abejonės, kad palinkimas prie kito įveikimo gadiną žmogų smegenis, kuriuos negali paskui teisingai spręsti apie silpnųjų apsaugojimą, apie teisingumą. Pasistengimas kitą įveikti, pasirodymas, kad gali atlaikyti daug karščio arba šalčio, kad gali daug suvalgyti, išgerti ir pakelti jį barbarizmo gadinė dalykai, kuriais dar vis myli pasigirti suidijotėjusi minia, nors jie neša jai gėdą, nesveikatą ir visokią nupuolimą.

Jei paklaustumete, kokios priežastys palaiko muštynes ir imtynes, tai reikėtų atsakyti, kad jos pačios save palaiko; jos išlaviną žmonėse palinkimą prie jų. Žmonės nuolatos kalba, ginčija, svarsto apie jas, tartum nėra geresnų dalykų apkalbėjimui. Tie ginčai daėina iki augštos

vertės laizybų, nešančių daugeliui didelę skriaudą.

Didžioji žmonių dalis yra uždegta muštynėmis, kurios, galų gale, pavirsta į tautiškas muštynes, į visos šalies pasiryžimą sumušti silpną. Juk neveltui Jungtinės Valstijos gauna į kariumenę šimtais tūkstančių suidijotėjusių peštukų, kurių užlaikymas būsiančioms muštynėms atsieina kas metai 500,000,000 dolerių. Juk už tuos pinigus galima būtų įsteigti daugybę teatrų, kur dovanai būtų įleidžiami žmonės. Kiek tai būdinių vaikų galėtų būt paleista iš dirbtuvių ir leidžiama į mokyklas, užlaikant juos tais pinigais!

Jungtinių Valstijų gyven-tojai turi mokėti įvairias taksas ir akčyžes, kad užlaikyt skaitlingą gaują skerdikų, peštukų. Juk gamta sutvėrė žmogų ne todėl, kad vienas su kitu muštųsi, o todėl, kad vienas kitam padėtų, kad bendru darbu įvykdint laimę visiems ant žemės.

Reikia tikėtis, kol neišnyks palinkimas prie imtynių ir muštynių pas atskiras ypatais, neišnyks ir karės. Todėl turime raut tokį palinkimą iš pat šaknų, t. y. turime išauklėti vaikus be jo, turime reikalaut, kad panašius žvėriškumus valdžia uždraustų rodyt ant scenos ir kitose vietose.

Vyrams šalčiau.

Karališkosios Vienos akademijos profesorius, Adolfas von Heubner, aiškina, kodėl moters gali pakelt daugiau šalčio, negu vyrai.

Ištikro, stebėtina, kad per metų metus moters rėdosi labai plonais, vėjo perpučiamais rūbais, dėvi šilkinės, mažai kūną dengiančias pančekas ir netoli popierinius čėverykus, o vis dar ligos pas jas nesiplėtoja taip greitai, kaip pas vyrus.

Jos ateina į balius ir teatrą su nuogais pečiais ir netoli basos, eina gatvėmis per sniegą ir vandenį su mažai apdengtoms kojoms, sėdi ant oro traukimo, kur vyras tuoj pagauna į galvą slogas, o joms tas viskas ne taip greit kenkia. Kada jau ledas ant vandens pasirodo, dar galite sutikti daugelį moterų nešiojant permatomas drapanas.

Vyrai negali suprast, kodėl moters atlaiko daugiau šalčio negu jie.

Moters turi ant savo kūno vieną eilę daugiau taukų, negu vyrai. Jos taukų sluogsnis yra gerokai storesnis. Visi žinome, kad riebumas apsaugoja nuo šalčio ir vandenės. Tad nestebėtina, jei moterims nėra tiek šalta, kaip vyrams.

Žinoma, ir vyro odoj randasi sluogsnis taukų, kurie gina jį nuo šalčio, vienok tas sluogsnis pas jį plonesnis. Čia kyla klausimas. Ar visada moteris turėjo storesnį taukų sluogsnį, ar tik gamta paskui jai suteikė jį, atsiradus reikalui?

Po ilgų tirinėjimų ir svarstymų pasiekė prieit prie išvedimo, kad tai atsitiko tuomet, kada žmonės gyveno lužvėse. Tuomet vyrai suteikė sau šilumą medžiu, o moterims šilumą suteikė jų muštynėmis. Moteris turėjo sėdėti lužvėje, prižiūrėti savo kūdikius ir gaminti vyrui valgi, jei tas parnešdavo. Nereikėtų įsivaišinti, kad tai ne buolys; mat, vyrai išardėdavo lužvės ir palikdavo moterį ant lauko. Prastai subudavotose lužvėse negalėjo būt šilta. Moteris tupejo joje ir kentė šaltį.

Tokiu būdu motina gamta,

kuri visada saugoja savo vaikus ir gelbsti juos, išlengva sutvėrė moterims specialiąką taukų sluogsnį. Ėmė tai kelis tūkstančius metų, nes gamta nesiskubina dirbt, kadangi jai laikas nėra paskirtas; palengva ji dirbo, kol moteris liko apsaugota nuo šalčio. Ji šiandien drąsiau gali sutikti šaltį, negu vyras. Net civilizacijos laikuose, kada vyras ir moteris gyvena netoli vienodose išlygose, ji gali nešiot plonesnius rūbus, negu vyrai.

Tirinėtojas ir apkainuotojas.

Tas, ką mes vadiname sutvėrimu arba žinojimu, yra produktas mūsų jausmų ir proto. Tie du elementai turi tarp savęs tiek artimus ryšius, kad sunku yra vieną nuo kito atskirti, t. y. reikia geros atydos, kad supratus, kuris jų veikia prie tokio ar kitokio klausimo išrišimo. Tankiausiai žmogus savo ypatingus jausmus pripažįsta mokslu, absoliutiška teisybe, objektyviška dora, filozofija ir t. t. Net mokyti žmonės neretai atsiduria tokioj klaidoj. Tankiai besiginčijantios pusės yra praėjusios lygų mokslo laipsnį su vienodu pasisekimu, vienok retame klausime turi vienodas pažvalgas. Paėmus tokias srioves, kokiomis yra optimizmas ir pesimizmas arba kokias kitas, nusistebėti reikia, kokie priešingumai vedami tarp jų; ginčijasi žmonės, vienodai pažįstanti pasaulį: abu žino, kad žemė apskrita, abu pažįsta istoriją, žmogaus organizmą ir t. t., o vienok pažiūrose jokių būdu nesuėina prie vieno taško. Kiekviena pusė sau mano, kad antroji arba tyčia nesutauko, arba klaidingai supranta dalykus.

Augščiau minėjau, kad žmogaus organizme veikia du elementai: jausmas ir protas. Pastarasis yra objektyviškas, nes jis tik pažįsta dalykus, o nesprendžia apie juos. Jis mato nuolatinę keitimosi, prigulintį nuo tam tikrų priežasčių, vienok jis nesprendžia, ar tas keitimosis veda prie bile kokio tikslo, ar ne; jis patēmija dalykus tokiomis, kokiais jie yra, ir jam vistiek, ar į gerąją, ar į blogąją pusę jie krypta; jis mato visatą tam tikrus įstatumus, verčiančius dalykus rasti tam tikrojo harmonijoj, tam tikrame priklausime vieno nuo kito, tam tikrame procese, kuris žinomose aplinkybėse turi įvykti. Trumpai tariant, protas mato pasaulį tokiu, koku jis yra, t. y. žino pasaulį, daugiau nieko. Kiti mano (ar tik ne didžiama?), kad tas pats protas ir sprendžia apie visatos tobulinimosi tikslą, apie pasaulio gerumą bei blogumą, apie apsiereikimų svarbą ir t. t. Panašus manymas yra klaidingas savo šaknise, yra tai pilnas psichologijos nepažinėjimas, nes vieno elemento veikimas atiduodamas kitam, visai kitokią užduotį atliekančiam. Jei protas spręstų, geriau sakant, apkainuotų dalykų vertę, tai jis tuomet pasirodytų subjektyvišku, o ne objektyvišku, kas yra priešinga mokslo prirodymams.

Juk kiekvienam žmogui parodyt obuolį, ir jis nesiginčija, kad tai ne obuolys; mat, tydamas lyjant, nesakys, kad sniegas; girdėdamas karvę baubiant, nesakys, kad tai lakštingala gieda. Vadinasi, ir vieno ir kito žmogaus protas pažįsta dalyką. Žinoma, vienas gali pažinti aiškiau,

kitas — prasciau, vienok artimesnis ištirimams abu priveda prie vienodo pažinojimo. Vienok tie patys žmonės, kurie pripažįsta obuolį obuoliu, karvę karve, lietu lietumi, gali nesutikti kituose klausimuose apie tuos daiktus. Vienam obuoliai yra gardūs ir jis gatavas būtų visą žemę obelimis užsodinti; kitas tik vidutiniškai juos mėgsta; trečias visai neapkenčia ir gatavas visas obelis iškirsti. Pavyzdžių čia galėtų pristat daug, bet jie nereikalingi, nes kiekvienas žino, kiek būna ginčų ir pasipriešinimų už vienodai žinomus dalykus. Klausimas, kas gi čia lošia nesutikimo rolę? Ar ir čia protas veikia? Nenoromis čia išėina subjektyviškasis "aš". O tas "aš" nėra niekas kitas, kaip tik to ar kito žmogaus ypatiški jausmai, kurie apkainuoja kiekvieną dalyką ir apsiereikimą. Jausmai pas žmones nevienodi, todėl ir apkainavimas būna skirtingas. Kas vienam rodos gardžiu, tas kitam koktus; kas vienam rodos kultu, tas kitam persistato žemu; ką vienas brangina, tą kitas niekina; vienas kovoją už to paties dalyko palaikymą, o kitas už jo panaikinimą. Tuo tarpu, kaip protas dalyką tik pažinojo, o nekainavo jį, jausmai kiekvieno atskiro žmogaus savotiškai apkainuoja jį. Todėl sprendimas apie dalykų svarbą, gerumą ir blogumą yra daiktas subjektyviškas ir objektyvišku jis lieka tik tiek, kaip didelė grupą žmonių apie jį vienodą sprendimą išneša, vienok ir toj pačioj grupoj nėra absoliutiškai vienodo tų pačių dalykų apkainavimo, o kartais nepoiligam jis visai pasiskirsto.

Jeigu mes vadiname kokius nors apsiereikimus pūvančiais, žiauriais, netikusiais, atgyvenusiais ir t. t., tai reikią, kad mūsų jausmai apie juos taip sprendžia ir mes turime tiesą išreikšt savo jausmų sprendimus. Iš kitos pusės, tie patys apsiereikimai kitų žmonių gali būt apkainuojami priešingai. Ir tai bus jų jausmų sprendimas.

Negalima reikalaut, kad kamu laiku visi žmonės, ar bent didelė jų dalis, pradėtų vienodai jausti. Kiekvienas "aš" guodoja savo jausmus ir persto tuos dorais, teisingais, kiltais. Tulas vienodumas gali įvykti daugelyj klausimų prie vienodo kūdikių auklėjimo, vienodo darbo, vienodo gyvenimo būdo. Tie apsiereikimai, kuriuos žmonių dauguma apkainuoja savo jausmais maž daug vienodai, lieka etika ir įstatymu, kuriems visi turi pasiduoti, t. y. ir priešingoji mažuma turi tobulinti savo jausmus taip, kad pritaikius juos prie didžiūmos arba turi kovoti prieš didžiūmą.

Vienok tuos savo jausmų apkainavimus, kurių kiti nenori pripažinti gerais, nereikia kitiems brukt per prievartą ir nereikia niekinti, kad jie turi kitokius jausmus, negu tu, nes tau rodos tavo geri, o jam — jo.

A. Antonov.

A. — Kaip tamistai "biznis" eina su kiaušiniiais?

B. — Gerai. Mat lietuviai dabar rengia tankiai prakalbas, o ten vartojami supuvę kiaušiniai.

M. M.

Jeigu kas pajiegia daugiau alaus išgerti už kitus, tai gali būt užtikrintas, kad jis netoli vien tik kumpių maitinasi.

—Gal nori valgyt, Rožyte?

—Dar ne, mama. Aš soti nuo tavo išvirtosios kokoa.

—Matai, Rožyte, ar aš nemoku virt.

—Taip, moki, kada išmokinau.

—Ar netylėsi! Kiaušinis vištą ims mokinti...

—Kiaušinis negali mokint vištos, bet viščiukas gali, jei jis gudresnis.

Nustok, Rožyte! Argi mes negalime gražiai pasikalbėti? —Kodėl ne? Tik tu nesi-koliok, o aš toli gražu nepradėsiu.

—Velyk pasakyk man, dukrele, kaip suvalgyt grūkus. Čia jų pilnas daržas. Bandžiau taip valgyt, tai mažne išsilaužiau dantis.

—Nereikia, mama, taip dideliais gabalais kasti, kad galėtum išsilaužt dantis ir užsiryti.

—Ar tu manai, Rožyt, kad visokie ridikai, salotos, grūškai ir kitos daržovės tinka maistui?

—Aš tiek tau turiu pasakyti, mama, kad daržovės valgyt labai sveika. Jose yra gana mineralinių druskų, todėl maistas iš jų geras; jos išvysto viduriuose gromuliamą. Jei jas valgyt su kiti-tais maistais, tai jos pridūda skonį kitiems maistams.

—Smagu girdėt, Rožyte. Ale iš ko tos daržovės tokios didelės užaugo?

—Jos ima maistą iš žemės.

Daugiausiai vandens jose randasi: apie 80 ar 90 procentą. Randasi biskis celiulių arba drėgnumą turinčių mažų celių, kurios budavoja mūsų kaulus, nervus, gyslas ir kitas kūno dalis. Yra daržovėse krakmolo ir kitokių medėgų.

—Kaip tu gali žinot, kad grūkuose yra celiulių?

—Ir tu, mama, gali daznot. Numazgot ir nulupk grūčką. Sutarkuok gabalėlį ir išsunk per drabužinį koštuvą. Tuomet užsilikusią medėgą gerai peržiūrėk, kuomet ji dar šlapia, o paskui peržiūrėk, kada ji bus išdžiūvus. Neaiškinant suprasi, jog jū ten yra.

—O kasžin, dukrele, kad mes iškeptume grūkus. Man rodos, jie minkštesni liktų.

—Galima kept, bet nebus tiek gardūs, kaip virti.

—O, je, juk virti galima. Tu pasakyk man, kaip abel-nai reikia virt daržoves.

—Gerai, mama. Jei nori virt, tai žinoma, purvinų nedėsi puodą. Reikia pirma numazgot gerai, paskui nulupti arba nuskusti, žiūrint, kokios rūšies daržovės. Lai-kyk jas vandenį, žiūrint, nes kitaip suvysta ir pajuošta.

—Gerai. O kas toliau?

—Kada dėsi virti, tad dėk tiesiai į verdantį vandenį ir lai jis nenustoja virt. Vandenio turi būt šviežias ir sūrus. Daržovės turi būt nus-skendusios jame.

—Kiek gi druskos dėt?

—Į kiekvieną kvortą vandens dėk mažą šaukščiuką druskos. Druską turi įdėt tuomet, kaip dedi daržoves virti. Jei daržovės minkštos, tokios kaip žirniai, kokie nors lapai, tai druską dėk tik tuomet, kada jau baigia virt.

—Suprantu, Rožyte. Bet pas mane daržovės netenka spalvos. Mačiau kitos išverda burokus taip raudonus, kaip kraują, o pas mane visada išėina balsegani. Arba vėl verdu žirnius, kokius nors lapus. Tuoj jie ir lieka nežali, o kitos kaip išverda, tai rodos, kad ką tik iš daržo paimti.

—Suprantu, mama, kodėl pas tave taip išėina. Tu verdi uždengus. Jei nori, kad daržovės nepralaimėtų savo spalvą, tai neturi virt uždengus.

—Kaip ilgai reikia virt daržoves?

—Laikas ne vienodas. Vienos daržovės yra didesnės, kitos — mažesnės, trečios — kietesnės, ketvirtos — senesnės. Nuo to priguli ir laikas, kaip ilgai jas virti. Abelnai, išvirusiomis skaitosi tuomet, kaip lengvai gali perdurti jas šakute.

—Ar taip jas ir valgyt be jokių priedų?

—Visai galima valgyt: jei patinka, gali valgyt nuogas, o jei nori, tai gali pridėt druskos, pipirų, sviesto, arba smetonos, pieno, arba daržovių sriubos.

—O daržovių sriubą kur dėt, jei nesuvalgai sykiu su daržovėm?

—Jei jos nemėgsti, mama, gali išliet, o jei mėgsti, gali padaryt sriubos prie daržovių, arba šiaip zupės išvirti, primaisant miltų ir sviesto.

—Tai jau viskas?

—Rodos, taip. Tik neužmiršk, jog virti ilgaiu nerėkia, jei jos liko minkštos. Iš vandens neimk, kol nevalgai, o išėmus, tuoj valgyk.

—Žinai ką, Rožyte? Mės virsime morkų. Ar tu moki?

—Taip, mama. Numazgotsime, nuskusime ir supiaustysime.

—Ar dar ir piaustyt reikia?

—Jei bus mažos, tai nereikės piaustyt, o jei didelės, tai galima perpiaut tris sykias, arba visai nedidelem lentutem supiaustyt. Reikina apipilt šviežiu vandeniu, kur turi būt įdėta druskos. Kaip šakutė lengvai lįs, tai bus jau jos gatavos. Tuomet išdėk ant torielkos ir valgyk su smetona, pienu arba jū pačių sriuba.

Apie atskirimo ženklus.

LEKCIJA X.

Skirsnelis. Skirsneliu vadinasi šitoks, ženklelis.

Statomas jis taip daugelį atsitikimų, kad reikalinga būtų pirmą išgulydyt visą sintaksį, negu pradėt apie jį mokint. Šioj lekcijoj duosime trumpą, nepilną ir tik paviršutinį supratimą apie skirsnelį.

Skirsneliu atskiriami priežodžiai, kokiais yra: žinoma, ištikrųjų, suprantama, tikrinu, taip sakant, girdi, sako, mat, kitaip tariant, regis, rodos, beabejonės, esą, būdavo ir t.t.

Jei priežodžių prasideda sakiny, tai tik po jo reikia statyt skirsnelį.

Pavyzdžiai:—Žinoma, jis eis vaikišiot. Suprantama, karės nereikalingos. Taip sakant, ir vilkas bus sotas ir ožka čiela. Girdi, klausykitės, parapijonai, o aš paaiškinsiu apie keplą.

Siaip, jei priežodis stovi ne pačioj pradžioj ir ne pačioj pabaigoj sakinio, tai jis turi būt uždarytas į skirsnelius iš abiejų galų.

Pavyzdžiai:—Vaikai išėjo iš mokyklos ir, suprantama, skubinosi ant pietų. Ji, taip sakant, į senmergę jau virsta. Mūsų vertelgos, regis, dar nė vieno rašėjo nėra parėmę. Išeiname, būdavo, į girias ir grybaujame per dieną. Ant senbernių, sako, norima uždėt mokesčius.

Skirsnelis statosi po kreipimosi žodžių, jei tais kreipimosi žodžiais prasideda sakiny.

Pavyzdžiai:—Guodotinas tamista, teiksitės biskį pasitraukt. Antanai, pasakyk tu man ką nors apie meilę. Draugai, aš nenoriu jus nukriaušti. Klausykitės, kaip gražiai čiulba lakštingala.

Skirsnelis statosi prieš kreipimosi žodžius, jei jais užsibaigia sakiny.

Pavyzdžiai:—Tik tiek aš turėjau jums pasakyti, mano mieli parapijonai. Neverk taip graudingai, dukrele. Kada ir vėl šlamėsitės jus, žaliuojančios girios? Ar ir tu mokiniesi, Jonai? Ateik į svečius pas mane, Mare.

Skirsnelis statosi prieš ir po kreipimosi žodžių, jei jie randasi bile kokioj sakinio vietoj, tik ne pradžioj ir ne pabaigoj.

Pavyzdžiai:—Tu, Antanai, buvai mano geras draugas. Ar, gerbiamieji svečiai, ir rytoj atsilankysitės pas mus? Dar sykį kviečiu jus, garbus piliečiai, prie prakilnaus darbo.

Skirsnelis statosi po jausmažodžių, jei jiems nepriduodama jausmiška svarba ir nesistato po jų jausmaženklis, apie kurį jau kalbėjome pirmesnėse lekcijose.

Pavyzdžiai:—Strikt, ir persoko jis per griovį. Tiktai evapt, jo kepurė ant žemės. Ei, jus, paklydėliai! O, tylia nakties ramioji! Graukšt, graukšt, karvės kopūstus ir eda.

I skirsnelius užsideda tie žodžiai, kurie tarnauja paaiškinimu ištartojo žodžio, kokios jis lyties, kokios kilmės, kokio amato, kokios klesos, kokios vertės ir t.t.

Pavyzdžiai:—Mės, darbininkai, tveriam pasaulįj turtus. Kol mės, moters, neapsisviesime, nebus kiltų žmonių pasaulij. Jus, piliečiai ir pilietės, turite prašalint vergiją. Šiame susirinkime mūsų, kalvių, visai mažai randasi. Apšvietoji žmonijos dalis, inteligentija, gali tapti minios vadu. Sfinksai, tie stebėtinieji egiptiečiai dievai, vis dar laikosi.

Skirsnelis statosi tarpe kiekvieno tos pačios kalbos dalies žodžio, jei jie atkartojami. Tai yra: jei atkartojami daiktvardžiai, būdvardžiai, atkasmažodžiai ir t.t.

Pavyzdžiai:—Mama nupirko cukraus, obuolių, mėsos, dradanų. Vincas nuolatos rėkia, dainuoja, šukauja, kalba. Jis parsivežė susitraukusi, sumenkėjusį katiną.

Sajunga ir ir bei naikina skirsnelį tarp dviejų žodžių. Tai reiškia, kad jei padėsime tarp dviejų vienodos kalbos dalies žodžių žodį ir ar bei, tai nereikės statyt skirsnelio.

Pavyzdžiai:—Ji juokiasi ir dainuoja. Aš patariau neatidavinėt mergaičių bei vaikų į bėdinųjų namus. Aš ir ji sėdėjome rūmė. Diena buvo šilta ir troški.

Jei greta randasi vienodos rūšies trys žodžiai, tai tarpe dviejų pirmųjų reikia pastatyt skirsnelį, o jei tarp antrojo ir trečiojo žodžio stovi sajunga ir arba bei, tai ten nereikia skirsnelio.

Pavyzdžiai:—Mės nemėgstame, kada kiti mėsmežia, koliaja ir niekina. Didžioji žydų dalis gyvena Europoj, Azijoj ir Amerikoj.

Ir abelnai, kada eina panašus žodžių

atkartojimas, o prieš pastarąjį rašoma sajunga ir, tuomet prieš jį praleidžiamas skirsnelis.

Pavyzdžiai:—Pas mus užderėjo avizos, miežiai, kviečiai, rugiai ir bulvės. Amerikos gyventojai susideda iš indijonų, anglių, vokiečių, francūzų, žydų, įvairių slavų šakų ir lietuvių.

Jei sajunga ir atkartojama prieš kiekvieną žodį, tai tarpe kiekvieno panašios rūšies žodžio statosi skirsnelis.

Pavyzdžiai:—Ir vėsus vėjas, ir apsiniaukęs dangus, ir drėgnas oras liūdijo apie greitą lietaus buvimą. Jis padarė pamatą, ir sienas pastatė, ir stogą uždėjo.

Prie atkartojimo daugelio panašių žodžių kiekvienas du panašus žodžiai gali būt sujungti sajunga ir. Tokiu būdu tarp dviejų žodžių nereikės skirsnelio.

Pavyzdžiai:—Jurgis pasakojo apie mane ir tave, jį ir ją. Atsimink laiku pavalgyti ir nueit gult, anksti atsikelti ir stot prie darbo, nepailsti ir saugoti savo sveikata.

Skirsneliu reikia atskirti kiekvieną tikrąjį sakinį nuo pridedamųjų arba pridedamojo sakinių.

Pridedamųjų sakinių yra visokios rūšies. Norint juos aiškinti, reikėtų plačiai išgulydyti sintaksį. Čia tarsime tik tiek, kad kiekvienas pridedamasis sakiny, pridodantis reikalaujamą spalvą tam sakiniui, prie kurio jis tarnauja priedu, turi būt uždarytas į skirsnelius, jei jis randasi viduryj tikrojo sakinio. Jei jis randasi pradžioj sakinio, tai tik jo pabaigoj turi būt skirsnelis, o jei juomi užsibaigia visas sakiny, tai prieš jį turi rasti skirsnelis.

Pavyzdžiai:—Namas, kuriame mės gyvena, yra labai gražus. (Tikrasis sakiny yra: "Namas yra labai gražus", o pridedamasis — "kuriame mės gyvena", todėl jis ir yra uždarytas į skirsnelius). Kada pasigirdo šūvis, tad visi langai subraškėjo. Tas žmogus, kuris nieko neskaito, nieko ir nežino. Aš jam sakiau, kad knygos išleidimas yra svarbus darbas. Kaip pasiklosi, taip išmiegos. Nekask kitam duobės, nes pats pirma įkrisi. Eidamas namo, pamaciau zuikį. Skaitant laikraštį, reikia mislyti. Tas neklysta, kas nieko neveikia. Jis sako, būk ji esanti nesveika. Nemanyk, jog jis kvailas. Visos Napoleono spėkos buvo atkreiptos į tai, įdant pereit Alpas. Jei kiaulė turėtų ragus, tai ji išbaidytų visą pasaulį.

Kaip matote, tuli žodžiai čia tarnauja surišimu tikrųjų sakinių su netikraisiais. Tokie žodžiai yra šitie: kada, o, tada, tad, kaip, taip, jei, jeigu, negu, ale, bile, bet, būk, kad, idant, jog, kas, tas, katra, kuris (arba katra, kuri), todėl, dėlto, kol, kam, kuomet, tuomet, taigi, kokis, tokis, nors, vienok ir t.t.

Tankiausiai šitie žodžiai tarnauja atskirimo tikrojo sakinio nuo pridedamojo, todėl patartina, prieš kiekvieną tokį žodį sakiny statyt skirsnelį. Nors gali pasitaikyt, kad minėtieji žodžiai kartais nėra rubežių tarp tikrojo ir pridedamojo sakinio, vienok tankiausiai jie būna rubežių.

Labai tankiai šitie žodžiai yra praleidžiami sakiny. Reikia bandyt iširti, kur jie yra praleisti. Jei atrandi vietą, kur jie tinka, tai statyk ten skirsnelį.

Pavyzdžiai:—Žmogus, geriantis alkoholi, yra biauurs ligois (čia gali sakyti: "Žmogus, kuris geria alkoholi, yra biauurs ligois"). Kada aš grįžau namo, pamaciau zuikį (čia praleista žodis "tad"). Reikėtų sakyti: "tad pamaciau zuikį". Atėjęs pas tave, neradau tavęs namie (čia praleisti du žodžiai: kada ir tada). Sakiny sutrumpintas iš sakinio: "Kada aš atėjau, tada neradau tavęs namie". Jei tu man paskolinsi knygą, aš ją perskaitysiu (čia praleistas žodis "tai"). Reikėtų sakyti: "tai aš ją perskaitysiu".

Pranešimas.

Kaip tik užsibaigs lekcijos apie atskirimo ženklus, tuoj prasidės aiškinimas tarptautiškų žodžių, kuriuos ir lietuviai vartoja, vienok daugelis nesupranta. Juk neretai žmogus skaito laikraštį bei knygą, norėdamas pilnai suprast išreikšiamąjį mintį. O čia kaip tyčia atranda tokių žodžių, kurių niekad nėra girdėjęs, arba kurių prasmės nežino. Tokiu būdu pasilieka didelė minties dalis neaiški.

Jau sekančiame šito laikraščio numerij tilps dalis tokių paaiškinimų. Geistina, kad tie, kurie nori mokintis tarptautiškų žodžių, pasiskubintų užsiprenumeruot "Laisvę".

Apart tarptautiškų žodžių aiškinimo, bus ir kitokios lekcijos.

Mokykla merginoms.

Taip, žmonijos gyvenimo formų pamatu yra šeimyna.

Iš atskirų porų sugyvenimo galima spręsti apie šalies stovį. Jei šeimynose viešpatauja taika, meilė, tikslas; jei ten suprantama apie sveikatą, maistą, dorą,—tai gali tikrinti, kad tokioj šalyj randa si protingi, sveiki ir gabūs piliečiai, kurie moka gražiai sutvarkyt visos šalies gyvenimą. Visai kitaip reikia manyti apie šalį, kur dauguma porų edasi, pešasi, gyvena mišinyj, kur apie maistą, kūdikių auklėjimą, sveikatą ir t.t. nėra net paviršutinio supratimo. Čia galite tarti, kad gyventojai, susidedanti iš panašių žmonių, auklėja idijotus, patys yra nerviški ir protiskai nesveiki—ir jų tvarka yra supuvus.

Daugumoj šalių taip ir yra. Kokių gi būdų gali susitvert pageidaujamos šeimynos, kad nesiranda mokyklų, kur mokytų būsiančius vyrus ir pačias?

Tiesa, tai šen, tai ten turime jau virimo ir naminės ekonomijos mokyklas. Niekas neužginčys, kad jos neišnaikina daugybės vaidų ir persiskirimų. Juk vyras pirmiausiai atkreipia nemalonią akį į savo aniuolą, kada ta po vestuvių paduoda jam susitraukusią jautieną ir pasiuvusias bulves.

Yra tikra teisybė, kad vyro širdis veikia pagal pilvo užganėdinimą. Kada vyras yra fiziškai sveikatos ir sotus, jis neardo šeimyniškos taikos. Todėl kiekviena moteris, kuri išteka už vyro, turi pirma išmokyti gaminti maistą ir sveikai užlaikyti butą.

Prie to, nereikia užmiršt, jog vyras yra naminis sutvėrimas ir visuomet sugrįžs maitintis paskirtame laike, jei maistas bus duodamas atsakantis.

Jokiu būdu neturėtų būt leista ištekt už vyro merginai, kol ji nemoka užlaikyti namų, lyginai kaip vyrui, kol jis nepajiegia užlaikyti šeimynos.

Be mokėjimas gaminti maistą, gėrimus ir švariai užlaikyti namą dar nėra viskas.

Reikėtų merginas išmokyti, kaip suprast vyro ūpą. Lai ji perskaitytų ant jo veido, ar jis sugrįžo piktas, ar linksmas, ar užganėdintas, ar sveikas ir t.t. Nėra sunku tai išmokyti, vienok nauda iš to milžiniška. Kiek tai šeimyniškų audrų nutyltu, jei pati suprastų vyro dvasišką ir fizišką stovį ir įvairius jo persimainymus. Kiekvieną mergina turėtų žinot, kad po pietų, o ne prieš pietus, yra laikas prašyt naujų rūbų ir bylų išmokėjimo.

Taipgi reikėtų išmokyti, kad vyrui sugrįžus nuo sunkaus darbo, suardytais nervais, nereikia lyst į akis ir pasakot visokias visokybės. Jis turi atrasti sau tylią vietą pasilsui.

Abelnai mokyklų turėtų būt išaiškinti visi tie dalykai, kurie erzina vyrą, tartum raudona skepetaitė kalakutą.

Rimtas vyras niekad neveda pačios todėl, kad jinai ji permainingų. Jei jis apsiima dirbt ir leist sunkiai uždirbtus pinigus pačios ir šeimynos užlaikymui, tai gali suprast, kad jis geidė sutvert tokį gyvenimą, kuriame jis galėtų pasirodyt žinančiu dalykus, o ne tokį, kuriame jis liktų pastumdėliu.

Paskui mergina privalytų turēt kelias lekcijas apie ypatingą laisvę. Iš to ji suprastų, kas jai bus leistina ir ką ji turės sau uždraust; ką vyrui galės uždraust ir kokią laisvę jam suteikt.

Toliau merginas reikia išmokyti, kaip juoktis ir šypsotis ir kada tai daryt. Svarbiausias šeimyniškas rečežis yra linksnumas. Šioj gadyne, — gadyne varžytinių (kompeticijos) vyras lieka perimtas rūpesčiais iki kaulų. Jis ir sapnuoja apie jo darbą, amatą ir vertelgystę. Niekas negali taip greit išvaikyt iš jo landaus nuobodumo, kaip linksma žmona. Lai nuvargintas vyras darbe rūpesčiais gauna pasilsį namie; lai tie rūpesčiai lieka išblaškyti jo žmonos linksnumu.

Beabejonės, apart minėtų dalykų, daug kitų dar gali būt išguldinėti merginų mokyklų. Tuomet išnyktų audros šeimyniškų vaidų ir persiskirimų, tuomet turėtume sveikus ir protingus piliečius, kurie tvirtų saldu gyvenimą.

Sekantį sykį pakalbėsime apie mokyklą vaikinams.

Marė Vaitėkaitienė.

Apie Turkijos sultonų harema.

Alma Surok de Courladon rašo, kaip ji pakliuvo į sultonų harema, kaip ten ją užlaikė, ką ten matė ir kaip jai pasisekė pabėgt iš ten.

Stai jos trumpas pasakojimas.

"Aš buvau viena iš Abdul Hamido haremo gyventojų. Aš buvau jo pačia ir aš žinojau apie jam prasižengusių jo pačių žudymą. I tokį gyvenimą aš pakliuvau ne iš savo noro. Atsitiko tai priešingai, negu kitos daro, ir aš pabėgau.

Mano tėvas buvo drūtas vyras iš Konstantinopolio. Vadinosi jis Osman Surok. Mano motina buvo jo paimta vergė Effendi. Jis slapstai atidavė mane į vieną prieglaudą namą Francūzijoje. Ten aš įsimylėjau ir išėjau už vyro.

Mano vyras buvo Viscount George Henri Napoleon de Courladon. Jis buvo daktaras. Mudu buvome labai laimingi. Bet kada man suėjo 20 metų, jis pasimirė.

Ivykus taip didelei nelaimėi, aš turėjau grįžti į savo tėvų namus. Aš tikėjau nusišalinti savo jaunąjį našlytę pas motiną.

Atvykau aš į Konstantinopolį. Kada aš paklausiau apie savo motiną, tad atsakė man, kad ji pasimirus nuo šiltinės. Pradėjau įsiskot savo tėvo ir sužinojau, kad ir jis pasimirė iš gailėsčio, nes penkių metų jo duklė likusi pavogta. Gavus tokias naujienas, aš nežinojau, ką daryt ir kur eit. Aš vaikščiojau aplink La Plage ir verkiau. Tuomet keičiant lengva ranka nusileido ant mano peties ir malonios akys žiūrėjo į maniasias.

"Man gaila matyt tamistą taip nusiminusią", tarė jausmas vyras, biskį senesnis už mane. "Teiksitės važiuot su manim ir mės pasikalbėsime apie jūsų bėdas".

"Aš nemanau, kad tamista esi mano pažįstamas", atsakiau aš jam ir stengiaus atsimint.

"Bet aš žinau jus", atsakė jis. "Eikime su manim. Aš esu draugas".

Kada mės įvažiavome į milžinišką ir gražų namą, aš maniau, kad mės atvažiavotų į prašalintą sultoną.

me į gražų viešbutį, kur gėrime žolinę. Mus pasodino išpuostame rūmė ir mano draugas liepė atnešt žolinę. Bet kada mudu gėrėme, jis pradėjo man rodytis keistai, lyg bijančiu mane, nuolatos šypsojosi. Umu laiku aš pasitraukiau nuo stalo.

"Atleiskite man, aš turiu eit", tariau aš.

"Ne", atsakė jis. "Tamsita turi pasilikt čia".

"Kur mės esame?" paklausiau aš jo.

"Didžiojo sultono Abdul Hamido palocij, kurio kompanijonų jūs būsite. Kokį garšų vardą aš jums suteikiau, ponio Courladon. Aš įtaisau jus į galingos didenybės harema".

Aš bandžiau išbėgt ir veržiaus visom įiegom, bet atsidūriau dviejų murinų rankose.

"Tai yra jo didenybės palocius", tarė vienas murinas. "Jeigu jis išgirs jums rėkautį, tai lieps iškilt į maišą ir įmest į juras. Jis neapkenčia moterų, kurios rėkia. Jis myli, kad jos juoktųsi, juoktųsi ir juoktųsi".

Aš likau pavesta prižiūrēt vienai senai bedančiai moteriai, kuri išpasakojo man apie sultoną panašiai, kaip ir murinai.

Per savaites aš verkiau ir meldžiau, kad jie leistų mane numirti. Peiliai liko pakavoti nuo manęs.

Palengva aš persitikrinau, kad jei aš nenusimalysiu ir neliksiu tokia, kokiomis yra kitos, manęs vistiek neleis numirti, o kankįs baisesiomis priemonėmis. Ir taip — aš likau tokia, kaip ir kitos.

Sultonas Abdul Hamid mylėjo mane. Jis taip man sakė. Blizgai, kuriuos jis man dovanojo, prielankus skepetaičių mėtimas prieš mane, tarnų pataikavimas man ir jo rūpestingas saugojimas manęs nuo kitų vyrų — viskas tas liūdijo, kad jis mylėjo. Ir kada, neapkęsdama haremo gyvenimo, sykį aš bandžiau išlipt per apvaliną langą iš maldynės, o murinas įstūmė mane atgal, kitos moters sakė:

"Dabar ji bus kankinama".

Bet manęs nekankino. "Lai ji pagavėja", paliepė sultonas. Ir keturias dienas man nedavė nieko valgyt. Tuomi užsibaigė bausmė. Kitas moteris, kurios bandė pabėgt, kankindavo arba užmušdavo ir įmėsdavo į jūrą.

Žiauriausiu man pasidarė haremo gyvenimas nuo to laiko, kaip man teko matyt nužudant dvi moteri, kurios jau nelinksmo sultono. Jos biskį paseno ir pralaimėjo patraukimą. Abi buvo pagimdzusios sultonui po kelis vaikus. Bet jos turėjo po 30 metų ir liko nemaloniomis jam. Abi liko nuvestos į teismą, nakčiai prasidėjus. Kiekvieną vedė du drūti murinai. Vienas murinų paliko apdengtą moterį teismo rūmo viduryj. Antroji moteris paliko pastatyta biskį toliau. Nakties tamsoj sublizgėjo kasžin kas raudonas. Pasigirdo keistas rėksmas, po kurio sekė tykla, ir sultono buvusioji pati krito ant grindų negyva. Murinai pasilenkė prie jos, paėmė jos kūną ir nunešė.

Sekantį dieną aš nieko nesakiau apie matytą sceną nakčia. Tylėjo ir kitos moters. Kiekviena manė apie suvyniotą maišą ir pakavotą geriausioj vietoj jos šėpos. Tai buvo jos laidotuvių maišas. Ji žino, kad jei nelinksmis sulton, tad liks nušautas, kaip tos dvi moteri, kuri

rios turėjo po 30 metų; tuomet idės į maišą ir vilks gautvėmis per akmenis iki Bosforuso, kur palaidos.

Tulos moters nebūna nušaukiamos: jas kokių — nors būdu primuša, o paskui įveda į maišą ir velka pusgyves, kol palaidos.

Vienintėlis kelias haremo moterims išeiti į pasaulį yra daktarai, kurie lanko jas, kada jos serga. Daktarais yra daugiausiai vokiečiai, francūzai, o kartais ir anglai. Aš išsireiškiau vienam, kad noriu pabėgt. Aš maldavau vieną vokiečių daktarą, kad jis padėtų man pabėgt. Jis patraukė pečiai ir tarė:

"Bausmė už tai bus mirtis".

Tuomet aš prašiau anglo daktaro, bet atsakymas buvo tokis pat. Galų gale francūzas dantistas Viscount Jean Portier taisė man dantį ir aš pradėjau jo prašyt. Jis nusišypsojo. Supratau, kad mano išlošta.

Jis tarė sultonui: "Aš galiu išgydyt moterį, bet ji turės eit į sanitoriją. Vaistai, kuriais gydysiu, yra labai stiprūs ir nepatiks jūsų didenybei. Jie tiek stiprūs, kad perims kiekvieną jūsų palociaus kampą".

Sultonas sutiko. Daktaras norėjo išvežt mane į sanitoriją prieš naktį. Vienok aš meldžiau, kad ir mano sunus būtų paimtas sykiu, nes sakiau, kad numirsiu be jo. Portier pašaukė muriną ir liepė atnešt vaiką. Murinas prisidėjo, nes jis buvo tarnavęs pas mano tėvą ir atsiminė mažą mergaitę, kokia aš tuomet buvau.

7 val. aš turėjau vaiką ant savo rankų. 9 val. aš ir daktaras Portier važiavome jau laivu į Rouen.

Aš vis bijojau, kad murinas neliktų nužudytas. Bet sulaukiau žinia, kad jis pasakė teisybę, jog man padavė vaiką ir aš jį bučiavau. Abdul Hamid nusiminė, išgirdęs, jog aš ir daktaras dingio iš sanitorijos.

Mės išgyvenome Rouene 8 mėnesius. Tuomet daktaras apsirgo karštine ir pasimirė. Jūs negalite perstatyt, kaip man jo gaila, nes aš karštai jį mylėjau.

Aš labai nudžiugau, išgirdus, kad Abdul Hamid liko prašalintas nuo sosto. Aš visuomet jo neapkenčiau".

BIBLIJOGRAFIJA

V. K. Račkauskas (Karolis Vairas). "Pražuvo" — vaizdelis iš gyvenimo. Perspausdinta iš jubiliejinio "Vienybės Liet." numerio. Atspausdinta "Vien. Liet." Išeidimas knygyno "Nauda", 1401 N. Main ave., Scranton, Pa. 1911 metuos. Kaina 10c.

K. Flamarion ir S. Glazėnap. "Pasaulių Ratas" — astronomiškas aprašymas mūsų saulinės sistemos. Vertimas J. Stropaus. Su paveikslais. Gaunama pas J. Stropų, 30 Broadway, So. Boston, Mass. Kaina 25c.

"Praktiškas angliškų kalbos vadovėlis pasimokiniui skaityti, rašyti ir kalbėti angliškai". Spauda ir lešomis "Kataliko", Chicago, Ill.

"Laisvoji Žmonija" — laikraštis, pašvęstas literatūros ir draugijinių mokslų liaudies reikalams. Išeina kas du mėnesiai. Leidžiamas bendrovės. 1613 So. Halsted st., Chicago, Ill.

FELJETONAI.

RASTAS ATSIŠAUKIMAS ARBA MANIFESTAS.

“Visos žmonių klesos tvėria savo partijas, susivienijimus, draugijas, kuopas ir sąjungas, tik mes vieni girtuokliai taip atsilikę. Mūsų klesą yra didžiausia pasaulyje. Iš visų tautų ir tikėjimų randasi tūkstančiai ir milijonai girtuoklių. Juk mūsų klesos žmonių pilnos karčemos, pilnos gatvės nakties laike, kiekvienam patvoryje atrasi girtuoklį, tą vargšą žmogų, mūsų pilnos policijos nuovados, pilni teismai, pilni lignonučiai, pilni namai ir pilni beprotnamiai. Kur tik žingsnis nežengsi, visur mūsų brolių atrasi. Vienok, nežiūrint į tokį milžinišką skaitlį, mes esame atsilikę organizacijos dalykuose nuo kitų klesų žmonių.

Atsiminkite, broliai girtuokliai, kad mūsų padėjimas žiaurus, vargingas ir skurdus. Neretai priversti esame užmušti savo pačias už persekiojimą, o paskui prisieina sugyvent su dukterimis, kaip su pačiomis. Pačios mūsų yra didžiausi priešai mūsų, šnipai. Jei būtų pas mus organizacija, tai mažu sumestume nuo pragėrimo likusius centus ir darytume bombas pačioms mušt. Patįs gerai žinote, kad nusilpnėjusios, nuvaigusios girtuoklio rankos negali atsilaikyti prieš pačią. Todėl yra būtinas reikalas turėti bombų. Negana to, kad sumesime pinigus ant bombų: pasitaiko, kad, eidamas namo, turi kelis syk parpulti ant gatvės, o kas užgindys, kad tuomet bomba neplyš. Jei būtų pas mus organizacija, tuomet mažiau girtas galėtų palydėti daugiau girta, kuriam ypač bombos reikalingos.

Toliau, jums yra žinoma, kad policija skaldo lazdomis mūsų pakaušius ir šonus daužo. Be mažiausios kaltės kemsia į šaltąją ir atima paskutinę dešimtdolerinę nuo vargšo girtuoklio, kad jis paskui turėtų ašaras lieti, neturėdamas už ką degtinės bei alaus įsigert. Prieš tokį policijos despotizmą mums reikia asistrai kovoti, vedant smarkią agitaciją karčemos ir rėkiant visa gerklė ant gatvių. Už tokią agitaciją mus dabar areštuoja, sako, kad triukšmą keliame. Mes privalome išstatyti kandidatus nuo savo klesos ir visokias valdiškas vietas, tuomet ir visi policistai bus iš mūsų brolių ir patįs padės vest agitaciją, kaip jau pradeda daryti tuli Bostono policistai, mums simpatizuodami.

Mes turime organizotis ir protestuoti prieš vaikų despotizmą arba revoliuciją, kurie lydi mus be jokio kvietimo iki pat namų ir mėto sniegais į mūsų pavargusias galvas. Jie pavargia mūsų kepurės, mus išrėdo, iškrato kišenių. Ar tai galimas tokis vaikų despotizmas?

Mums reikalinga tokia organizacija, kurioje būtų ir krikščioniška mielaširdystė, ir pasigalėjimas, ir pašelpa. Reikia, kad vienas kitą vestų iki namų, kad padėtų atsilaikyti prieš vaikus ant gatvės ir pačią—namie, kad nelaimėt atsitikus, vienas kitam užfundytų, vienas kitą apvalytų ir t. t.

Apsvarstykite, įsigilinkite, susipraskite! Ar dar jums neišdžiūsta gerklė ir neskauda širdi, matant taip baisų mūsų padėjimą? Juk nėra labiau nuskriausto žmogaus už

girtuoklį. Išblyškęs, pabašęs, nuskuręs, nuvargęs tai žmogus! Taip išblyškęs, kad net į juodumą veidas pradeda eit. Svyruoja, šliutiniuoja, bastosi į stulpus ir sienas, puola ir vėl pasikėlęs eina, nemiega naktimis, neturi ko valgyti, kuomi apsirengt. Juk tai vargingas žmogus! Jeigu, milijonai girtuoklių, suprantate tą baisų mūsų padėjimą, organizuokimės! Tverkiame girtuoklių susivienijimą ir išleiskime stiprią konstituciją!”

Atsišaukimą rado
Dono Kazokas.

LAIKRAŠTININKŲ SUVAŽIAVIMO DELEI.

Man nesimato, kad būtų reikalus šaukt laikraštinių suvažiavimų išdirbimų laikraščiams pakraipos. Juk Jungtinėse Valstijose mes turime gana įvairių pakraipų laikraščius. Jei jie visi ieitu į vienodas vėžes, tuomet neliktų reikalo skaityti kelis laikraščius, nes užtektų vieno. Juk laikraščiai atstovauja kiekvienas kitokių pavaldžių žmonių grupą. Norint užsiprenumeruoti laikraštį gali susipažinti su visų pakraipa ir sau patinkamą pasikviesti. Galiu tikrinti, kad laikraščiams pakraipos jokie suvažiavimai neišdirbs.

Jei laikraščiai nesilaiko etikos, tai ne suvažiavimui juos išmokinti. Jei redaktoriaus nespėja išsimokinti etikos per kelis metus, tai vienos—antros dienos prabuvimas suvažiavime greičiau jį suerzys, o neišmokins. Įstatymai, kokius suvažiavimas nutars, nebus priverstiniai: jei redaktoriai norės, galės juos pildyti, o jei nenorės, galės peržengti. Juk ir be suvažiavimo redaktoriai gali priversti patįs save laikytis etikos. Kas kaltas, jei mūsų inteligentai vienas kitą už mažiausias klaidas ešėda?

Dar nieko, jei suvažiutu daugelis korespondentų, rašytojų, redaktorių. Bet tokių ypatų bent pirmam suvažiavime kaip ir nebuvo, išskyrus kelis redaktorius. Daugiausiai suvažiuoja patįs laikraščių leidėjai, kurių didžiama gramatiškai rašyti nemoka. Na ir sprendžia tie žmonės apie laikraštijos etiką, apie literatūrą. Juk tiems žmonėms greičiau rūpi suvert laikraštinių trūsta, jiems apeina biznis, o ne literatūra, apie kurią jie visai menką supratimą turi. O visokiais trustais, aciū dievams, Amerikos žmonės gana jau nualinti.

A. G.

Talpiname p. A. G. straipsnelį ne todėl, kad pritartume jo nuomonei, o todėl, kad suteikt jam žodžio laisvę, ir todėl kad jis pajudina svarbių klausimų, jog laikraštinių suvažiavime labai mažai dalyvauja rašėjų, korespondentų ir kitokių bendradarbių, o suvažiuoja didžioji dalis laikraščių leidėjų, kurių geroka dalis net su literatūra nėra apsipažinę. Atsakančiai suauktuose suvažiavimuose mes matome ne užginčijamą svarbą.

Red.

Z.—Aš nesuprantu, kodėl visos senmergės giriiasi, jog jas myli daugelis vaikų, ir jos galinčios bile dieną ištekt, o vis neišteka.

X.—Todėl, kad vaikinai laukia tik jų išteikėjimo, daugiau nieko.

MOKESČIAI ANT SENBERNIŲ.

Aš perskačiau “Laisvės” No. 6, kad ponis Charlotte reikalauja uždėti mokesčius ant senbernių ir tokiu būdu pastumėti juos prie apsigėdimo.

Ištikro, aš tokiame prakilnam sumanymui pritariu ir linksmas būčiau, jei bent po 3 šimtus dolerių turėtų senberniai mokėti į metus. Tuomet jie skubintųsi apsigėdinti ir daug jaunų merginų neliktų apgauta, suviliota, jei nesuardytų tarp tūkstančių porų šeimyniškos taikos ir nepastumėtų vyrų prie persiskirimo. Juk net ir senos moteriškos neretai ant senbernių nusiskundžia.

Aš pažįstu So. Bostone (yra jų ir visur. Red.) pusėtiną skaitlį pasiturinčių ir prasilavinusių senbernių, kurie galėtų gražiai užlaikyti šeimyną ir išauklėti keletą kūdikių. Juk tokie žmonės išauklėtų dresnius ir sveikesnius vaikus, negu taip vadinamieji prasčiokeliai.

Sutvėrę šeimynišką gyvenimą, liktumėte ramesniais, sveikesniais ir laimingesniais ir nereikėtų peržengti šeštojo Dievo prisakymo, kurį tikintieji ir netikintieji turi pripažinti geru.

Jūs matėte tokį Lazaucką, kuris be jokio tikslo gyveno. Pasimirė jis senberniu, o turtas jo teks kam? Suprantama, daugiausiai advokatams ir šiaip į šalis nueis. Ar maža panašių senbernių yra? Kur jų gyvenimo tikslas? Kur jų pasiryžimas išauklėti kiltus savo įpėdinius, ta svarbiausioji žmogaus užduotis?

Aš nevadinu tokio žmogaus protingu ir doru, kuris turi progą apsigėdinti, o vis dar laukia, arba visai atsisako, ir džiaugėsi, jei ant jų būtų uždėti mokesčiai.

Jonas Stelmokas.

Korespondencijos

Pittston, Pa.

Gegužės 14 d. atsibuvo čia prakalbos, parengtos L.S.S. 32-ros kuopos V. Akelio salė. Programos buvo sekančios:

- 1) Deklamavo Anelė Pieteriutė iš Wilkes Barre, Pa. “Būkie, mūs krašte, būkie laimingas”.
- 2) Deklamavo Aldutė Pieteriutė iš Wilkes Barre, Pa. “Amžinastis”.
- 3) Trumbai kalbėjo (apie ką? Red.) K. Arminas iš Plymouth, Pa.
- 4) Dainavo Anelė ir Aldutė Pieteriutės “Tu bėrnyti”. Stebėtina, kad jaunų metų mergaitės taip išlavintos dainuot.
- 5) Kalbėjo F. Živatkauskas iš Scranton, Pa. apie 2 ir pusę valandos laiko, kritikuodamas visas sekas—religijas (Matyt, labai greitai kritikavo, kad į 2½ val. visas sukurtikavo. Red.), o daugiausiai katalikizmą, išvesdamas gan juokingus faktus (kokie tie juokingi faktai, ir apie ką? Red.) Toliau davė vėjo šiandieninim unijom (už ką? Red.) ir neaplenkė socialistų, kurie nesistengia pastoti šios šalies piliečiais.

Nors publika nuvargo mažoje, troškioje salėje, o dar daugelis, neturėdami kur atsistoti, vienok su didele atyda klausėsi (išskiriant tik prieš pat pabaigą, kada pradėjo nekuri skirstytis).

6) Deklamavo Ald. Pieteriutė “Stai aušra skaisti nusileido”.

7) Deklamavo An. Pieteriutė “Ei darbininke, žemės valdono”.

Publikos buvo į pora šimtų; aukų surinkta \$2.12 lėšų uždengimui. Į 32-trą kp. prisiršė 8-ni nauji nariai. Prakalbos pasibaigė 11 val. K. Arminas.

So. Boston, Mass.

Gegužės 13 d. čia atsibuvo Birutės Kanklių Choro koncertas. Buvo sudainuotos 7 dainos labai gerai. Ypač didelį įspūdį padarė “Kalinio Daina” kompoz. Petrausko. Nekurie iš klausytojų po sudainavimui net ašaras šluotė. Pasibaigus dainoms buvo šokiai.

Labai apgailėtina, kad ant taip smagus ir naudingo pasilinksminimo publikos prisirinko nedaug. Spėjama, kad daug žmonių apie surengtą koncertą visai nežinojo, nes nebuvo atsakančiai išgarsinta laikraščiuose. Bet tame ne dainorių kaltė. Mat p. Gegužis už ką-tai ant dainorių “užsirūstino” ir nepatalpino jų apgarsinimo į “Keleivį”, nors buvo pradžioje tai padaryt. Vienok, nežiūrint į tą p. G. “kerštą”, dainoriai visgi nuo koncerto turėjo apie 10 dol. pelno.

Z. Kvedera.

Pittsburg, Pa.

Gegužės 14 d. Lietuvių Mokslo Draugija turėjo susirinkimą, ant kurio nutarė užsirašyti “Laisvę” ir abelnai kiekvieną naują išėjusį laikraštį, nežiūrint pakraipos. Taipogi prašo visų naujųjų laikraščių redakcijų pasiųsti po vieną laikraščio egzempliorių dėl pamatymo. Geistina, kad ir kitos draugystės paskatų šį pavyzdį. Liet. Mokslo Dr-ja 142 Orr st., Pittsburg, Pa. A. Paulekas.

Vietinės Žinios

Gubernatorius Foss pasirašė ant Massachusetts'o Technologiško Instituto reikalavimo, kuris prašė milijono dolerių. Bus išduodama institutui kas metai šimtas tūkstančių dolerių iš visuomenės iždo. Bus tai pirmas ir paskutinis tokis pinigų paskiriamas iš Mass. visuomenės iždo Technologiskam institutui.

Iš Back Bay pabėgo nuo tėvų labai graži 15-kos metų mergaitė Gertruda Quimby. Ją atrado New York'e ir nori gražinti motinai. Vienok ji atsisako važiuoti į jėškio darbą prie teatro. Ji ketina nusisaut, jei bus sugrąžinta. Iš jos pasakojimų išėjo į eikštę, kad motina ją mušus, o patėvis visai žveršikai su ja apsiėjęs. Vienos pastarosios savaitės laike į policiją Bostone pranešta apie kokį tuziną mergaičių ir moterų pabėgimą. Kituose miestuose darosi tas pats. Dar niekad dukteris nebėgo tiek iš savo tėvų namų, kaip šimet.

Iki šiol buvo galima parduoti kitam savo leidimą (licensę) pardavinėti svaiginančius gėrimus, tik reikėjo parduoti prašymą taip vadinamam Boston Licensing Board. Nuo pirmos rugpjūčio ketinama galutinai uždrausti tokį leidimą, kad negalėtų kitam parduoti už didelę sumą pinigų. Iširta, kad parduodama vietomis net už 10,000 ir 14,000 dolerių. Taigi, kas gaus leidimą atidaryti karčemą, tas turės ją ir laikyti.

Bostono mayoras Fitzgeraldis atidaryt nuo 22 gegužės visas miesto maudykles ir sudėt suolus soduose ir ant tiltų. Reikėtų tik 15 birželio atidaryti maudykles, bet

šiluma privertė mayorą pasiskubinti.

Vežikų unija išlošė streiką. Bus sutrumpintos darbo valandos ir pridėtas 1 dol. algos į sąvaite.

Mes nuo savęs patariam visiems, kad geriausiai yra siųsti pinigus ir pirkti šipkortes pas Petrą Bartkevičią, kuris gyvena 877 Cambridge st., E. Cambridge, Mass. Pinigus siunčia pigiai, parduoda šipkortes ant greitų linijų; viską daro teisingai, nes yra užsistatęs didelę kauciją “State House”. Taipgi turi puikų drabužių storą, vertės \$2000 ir savo namą—\$5600. Todėl galite pirkti šipkortes ir siųsti per jį pinigus be baimės.

Nuo gegužės 22 d. Providence'o Joy Line laivai plaukios tarp Providence ir New Yorko netik šioiomis dienomis, bet ir nedideliais. Iš Providence išplaukia 7 val. vakare, iš New Yorko—5.30 val. vakare; paskutinis trūkis iš Bostono, South Station, išeina 5.30 val. vakare, kuris priveža prie pat laivo. Kelionė iš Bostono į New Yorką lėšuoja \$2.40. Tikėtus yra geriausia nusipirkti p. G. BARTASZIŲ, 261 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Pirmutinis ir Džiausias
BALIUS
Parengtas Bostono Draugystės
D. L. K. KEISTUČIO
BOSTON, MASS.
Balius atsiužs East Boston'e
30 Gegužės (May), 1911 m.
Puikiasioje svetainėje
Lyceum Hall, 198 Summer St.
EAST BOSTON, MASS.
Prasidės 2 val. po pietų ir trauks iki
vėlai nakties.
Visus užkviečia kuosirdingiausiai

JOHN F. O'BRIEN
LAIDOTOJAS IR
BALZAMUOTOJAS

PAGRABINIAI KAMBARIAI:
133 Dorchester St.
SOUTH BOSTON, MASS.
Tel. 636-3 So. Boston.

Svarbi žinia!

Ar jūs turite apsaugoję nuo ugnies (inšūrine) savo stubus rakandus formatus? Jei da neturite, tai mes jus rakandus, vertės \$500.00, apsaugosime už 2 dol. 50 c. ant 3 metų. Išeina, kad mokėsite 1 c. ir pusę ant savaitės. Mūsų kompanijos yra geriausias ir pigiausias apsaugoja nuo ugnies, gyvastį, nelaimę ir ligoje.

Taipgi apsaugojame štorus, tvartus, namus ir viską, ką turite apsaugoti.

CHARLES A. COOPER
72 Kilby St., Boston, Mass.

LAIVAKORTĖS ATPIGO!

Išvažiujant stačiai iš Bostono į Rotterdamą, Bremeną, Antverpą, Hamburgą—\$33.00, iki Tilzės—\$37.85, Eydungą—\$38.00, Bayroją—\$38.40. Šie laivai išplaukia iš Bostono: gegužės 16 d., 11.30 ryto, “Ivernia”; gegužės 23 d., 5 val. vakare, “Zeeland”; gegužės 30 d., 11 ryto, “Franconia” (maujas); birželio 6 d., 6 val. vakare, birželio 12 d., 10 ryto, birželio 20 d., 5 val. po pietų, birželio 27 d., 11 val. ryto, liepos 3 d., 4 val. po pietų “Cymrie”; liepos 11 d., 9.30 ryto, “Ivernia”; liepos 18 d., 3.00 val. po pietų, “Zeeland”; liepos 25 d., 9 val. ryto “Franconia” (didžiausias laivas 18,150 tonų sunkumo).

LAIVAI IŠ NEW YORKO:

Rotterdamą kiekviena utarninką 10 val. ryto, prekę į Rotterdamą \$35.00, Tilzė \$41.60. Expressai išeina kiekviena utarninką, jais tik \$5 brangiau; ant Antverpo kiekviena subata, patinčiai kiekvieną ketvergą. Norėdami keliauti ant minėtų laivų, šifkortes galite gauti Bartaszius Lietuviškojo Agenturoje Bostone ir New York'e. Norėdami keliauti be jokio persidėimo stačiai į Liepą (Libau) už nužemintą prekę, tai laivai išplaukia šiom dienom: gegužės 13 d.—“Birma”, geg. 27—“Kursk”, birželio 10—“Lituania”, birž. 24—“Birma”, liepos 8—“Kursk”, liepos 22—“Lituania”, rugpjūčio 5—“Birma”. Norėdami važiuoti augščiau minėtais laivais, šifkortes galite gauti Bartaszius office. Pribuvusius į New Yorką parpūpinu nuo rusko konsulo guberskus pasportus.

GEORGE BARTASZIUS
261 Broadway 558 Broome St.
SO. BOSTON, MASS. NEW YORK, N. Y.

Parsiduoda So. Boston'e ant 2 kambarių, 9-nių kambarių NAMAS 6-tos gatvės (arti C gatvės) su dideliu kiemu. Kaina \$1800. Kreipkitės prie
JOHN MANNING
262 Dorchester Ave., Kam 6-tos gat.
arba 722 4th Street, SO. BOSTON, MASS.

J. P. TUINILA
Užlaikom didelę
Krautuve
Deimantų, Laikrodžių Waltham ir Elgin, ir Šliubinių Žiedų. Užlaikom keliaujančius agentus ir orderius paimam ir pristatom į namus. Užlaikom taipgi Didelę Sankrovą DRAPANŲ: Vyrams Siutus, Overkotus ir Marškinius. Duodam ant bargo ir ant išmokėsio.
822 Washington Street BOSTON, MASS.
Mūsų agentai: J. A. Peldžius, J. Pocius ir J. Pociunas.

LIETUVIŲ P. CHAPLIKA
Užlaiko puikiausius gėrimus. Alus, Elius visada švieži; vynai ir visokie likerai geriausi. Visokius gėrimus veselioms, krikštynoms ir šiaip baliams, siunčiame į namus. Visada gerai.
117, 119 & 121 A Street
SO. OSTON, MASS.

NAUJA LABAI ŽINGEIDI KNYGA “Pasaulių Ratas.”
Yra tai astronomiškas aprašymas mūsų saulės sistemos. Parašyta garsi astronomų K. Flammariono ir S. Glazena-po. Su pavokslais kaina 25 c. Gaunama pas:
J. STROPUS, 30 West Broadway, SO. BOSTON, MASS.

ALEXANDER ROSE
294 Washington St., Rūmimas 330
BOSTON, MASS.
Čia galite susikiebtel raskal.
mus ir visokius techn. dalykus.
Užskaisas, Popieras, Perskaiči-
Nalimas, Skundus, Reikalavimus.
ALTRUKU VISOKIUS REIKALUS
ADVOKATAS
Tel. Main 3307. Res. Tel. 913-3 Milton.

Ko važiuot
I New Yorką, Chicago, Baltimore arba Rochesterį pirkt gerų drabužių? Juk tai paikystė!
Geriausia pasaulyje Drabužiai yra padaromi čia pat namie
“TALBOTO BOSTON'E DARYTI DRABUŽIAI”
Kurios galite nusipirkti So. Boston'e ant 25% iki 30% pigiau, negu jus mokate KUR KUR už taip labai pageidaujamus ir garsinamus, ir parduvinėjamus vietoje, kur brangios randos.
Tik dėlto mes pigiai parduodam, kad mokam pigią randą, tokiu būdu savo kostumeriam sučėdinam daug pinigų. Žema randa, žemos kainos.
25% SUČEDYSITE.
Talbot's Broadway Store
395 ir 397 Broadway
SO. BOSTON, MASS.

ZENONAS BUDRECKIS
KOSTUMIERIŠKAS KRIAUCIUS
SIUVAM GRAŽIAUSIAI VISOKIAS DRAPANAS.
Taipgi išvalome, atnaujiname, išprosiame ir pataisome, kas tik yra reikalinga. Meldžiui atsilankyti. : :
ZENONAS BUDRECKIS
222 W. Broadway, So. Boston, Mass.
24 AMES ST., MONTELO, MASS.

LAIVAKORTĖS.
Kam gi Laivakortės pirkt pas kokį ten žydėlį, kad galima gaut pas lietuvių agentą atvažiavimui ir išvažiavimui net 9-nių kompanijų 1-mos, 2-ros ir 3-ijos klesos laivais?

Čia ir PINIGUS jums pasiūnčia į visas pasaulio dalis greitai ir pigiau negu kur kitur. Važiujantiems Lietuvon parpūpin guberskus pasportus, taipgi ir atvažiujantiems jokios baimės nėra pereit rubežų (gronycia). Važiujantiems patinku ant stočių Bostone ir New York'e, nes aš užlaikau 2 ofisus. Norėdami Pinigų siųst ir pirkt šifkorte, prašykite aplikacijos, pridėdami už 2 c. stempą iš jums artimiausio ofiso.
GEORGE BARTASZIUS
261 Broadway, 558 W. Broome St.
SO. BOSTON, MASS., NEW YORK CITY, N. Y.

Telephone 4221-M Oxford.
DR. ST. ANDZREJEWSKI
Vienatinis Lietuviškas ir Lenkiškas
DENTISTAS
Sugedusius dantis pataisome. Skaudančius ištraukiame be jokio skausmo.
Ofisio Valandos:
Nuo 9 val. ryte iki 8 vakare.
238 Harrison Ave. BOSTON, MASS.

J. MATHUS & CO.
VIENATINĖ DIDŽIAUSIA. MĖSINYČIA IR VISOKIŲ VALGOMŲ DAIKTŲ KRAUTUVĖ BOSTONE, MASS.
Viskas sutaisyta pagal geriausią madą su greitu ir prielankiu patarnavimu. Orderius pristatom į namus. Mes užlaikom geriausią žalią ir keptą mėsa, šviežias daržoves ir gyvus paukščius, kaip tai: žąsis, antis, vištas ir t. t.; taipgi virtus visokius užsakymus. : : :
J. MATHUS & CO.
277 West Broadway
SO. BOSTON, : : MASS.

Akušerka
F. STROPIENE
Pabaigus kursą Womans Medical College, Baltimore, Md.
Pasiekmingai atlieka savo darbą prie gimdymo, taipgi suteikia visokias rodas ir pagalbą įvairiose moterų ligose.
OFFISAS RANDASI:
30 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.